

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en lag om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter. Lagen skall enligt förslaget gälla de understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd som redan nu beviljas för reparationskostnader.

Understöden för hushåll som på grund av sanitära olägenheter i bostaden råkat i stora ekonomiska svårigheter förändras väsentligt. Dessa understöd kan utöver reparationskostnaderna även beviljas för byggande och anskaffning av bostäder i sådana svåra situationer då det inte längre lönar sig att reparera bostaden på grund av att de skador som orsakar den sanitära olägenheten är exceptionellt

omfattande.

Reparations- och energiunderstöd har beviljats och betalats av medlen i Statens bostadsfond. Efter 2006 är avsikten att understöden skall överföras för beviljande och utbetalning av medel som reserveras för ändamålet i statsbudgeten.

Exaktare bestämmelser om grunderna för beviljande av understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd än i den nuvarande lagstiftningen skall enligt förslaget utfärdas på lagnivå.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2006.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1. Lagstiftningen om reparations- och energiunderstöd och beviljande av understöd.....	3
2.2. Sanitära olägenheter i bostäder.....	4
Allmänt	4
Stödsystemen.....	5
2.3. Bedömning av nuläget	5
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	5
4. Propositionens konsekvenser	6
4.1. 4.1 Ekonomiska konsekvenser	6
4.2. Verkningar för organisation och personal	6
4.3. Konsekvenser för miljön	6
4.4. Konsekvenser för olika medborgargrupperns ställning.....	7
5. Beredningen av propositionen	7
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	7
DETALJMOTIVERING.....	8
1. Lagförslag	8
2. Närmare bestämmelser	14
3. Ikraftträdande.....	14
4. Lagstiftningsordning	14
LAGFÖRSLAG	15
om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter	15

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens regering ökas det totala beloppet av reparations- och energiunderstöden vid behov. Enligt regeringsprogrammet uppmärksammas även förebyggandet av fukt- och mögelskador, och situationen för dem som drabbats av mögelskador förbättras.

Statsrådet fattade den 29 januari 2004 ett principbeslut om regeringens bostadspolitiska program för åren 2004–2006. Enligt programmet kanaliseras från 2006 som åtgärder för främjande av ett hälsosamt, obehindrat och miljövänligt boende reparationsbidrag till ombyggnad som behövs för att förebygga hälsoolägenheter. Åtgärderna vidtas inom ramen för fullmakten att bevilja reparationsbidrag.

Dessutom introduceras enligt programmet senast 2006 ett nytt stödsystem där statens bostadsfonds medel används för att på sociala grunder stödja hushåll som på grund av fukt- och mögelproblem befinner sig i oskäliga svårigheter. Detta stöd kan sammanlagt uppgå till cirka 1–2 miljoner euro årligen.

Enligt programmet bibehålls befogenheten i fråga om ombyggnad och energi på 2004 års nivå. Nivån på befogenheten kan ändras, om energibidraget breddas så att det också omfattar småhus och om ytterligare befogenheter beviljas för ändamålet. Avsikten är att ärendet skall behandlas i samband med att regeringen förnyar klimatstrategin hösten 2005. Därför har nämnda breddning inte tagits med i denna regeringsproposition.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftningen om reparations- och energiunderstöd och beviljande av understöd

Beviljandet av reparations- och energiunderstöd omfattas av statsunderstödslagen (688/2001), lagen om understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd

(1021/2002) samt statsrådets förordning om understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd (5/2005).

Reparationsunderstöd har beviljats av medel som anvisats i statsbudgeten, sedermera av medlen i Statens bostadsfond sedan 1987. Energiunderstöd för reparation av bostadshus beviljades från 1978 till 1986 och på nytt sedan 2003.

Anslagets eller understödsfullmaktens storlek har årligen varierat ganska mycket, likaså har understödets användningsändamål varierat i enlighet med de rådande bostadspolitiska behoven samt även de sysselsättnings- och konjunkturpolitiska situationerna.

Enligt 2 § 1 mom. i lagen om understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd kan understöd för närvarande beviljas för följande åtgärder:

- 1) reparation på sociala grunder av bostäder för äldre och handikappade,
- 2) installerande av hiss i redan befintliga flervåningshus och reparationer i syfte att avlägsna rörelsehinder,
- 3) förbättring på sociala grunder av fastighetsvisa system för hushållsavloppsvatten,
- 4) undanröjande av sanitära olägenheter på sociala grunder,
- 5) genomförande av en planmässig reparationsverksamhet för bostadshusbeståndet, dvs. för kostnader för bedömningar och undersökningar av en byggnads skick, serviceböcker och planering av ombyggnad, samt
- 6) förbättring av bostädernas energihushållning och minskning av utsläpp som förorsakas av energikonsumtion inklusive ibruktage av förnybara energiformer.

Understöd enligt punkt 1 beviljas av den kommun där bostadshuset finns. Sammanlagt beviljades 2004 ca 10 miljoner euro i understöd för reparation av bostäder för äldre och handikappade, inklusive understöd som beviljats veteraner.

Understöd enligt punkt 2 har beviljats för installerande av hissar och avlägsnande av rörelsehinder. År 2004 beviljades totalt 14,5 miljoner euro i understöd för installerande av

sammanlagt 205 hissar samt ca 12 miljoner euro för reparation av hissar och avlägsnande av andra rörelsehinder.

Kommunerna har sedan 2005 kunnat bevilja understöd enligt punkt 3 för förbättring av fastighetsvisa system för hushållsavloppsvatten så att de uppfyller kraven till sådana egenhemshusfastigheter i glesbygdsområden som inte har anslutits till avloppsnätverket. Understöden beviljas hushållen på basis av behovsprövning. Enligt uppskattning kommer ca 3 miljoner euro per år att användas till understöd.

För understöd enligt punkt 4 för undanröjande av sanitära olägenheter användes 2004 sammanlagt ca 0,5 miljoner euro. Understöden beviljas av Statens bostadsfond. Nuvarande praxis för beviljande av understöd beskrivs närmare i punkt 2.2.2.

Enligt punkt 5 understöds genomförandet av bedömningar och undersökningar av en byggnads skick samt uppgörandet av serviceböcker för bostadshus. I vissa fall understöds dessutom planering av ombyggnad med ett separat understöd. Till understöden användes 2004 sammanlagt ca 8 miljoner euro.

Enligt punkt 6 understöds närmast sådana reparationer av flervånings- och radhus som har betydande energispareffekter. I understöd beviljades 2004 sammanlagt cirka 14,5 miljoner euro.

År 2004 beviljades ytterligare cirka 6,5 miljoner euro i understöd för reparationer av bostadsaktiebolagshus i förorter samt ca 0,1 miljon euro för övriga användningsändamål.

2.2. Sanitära olägenheter i bostäder

Allmänt

De mest framträdande av de faktorer som är skadliga för hälsan i bostäder är mögel- och fuktskador. Dessutom orsakar en överdriven förekomst av t.ex. radon och formaldehyd sanitära olägenheter.

När reparationsunderstöd beviljas har de tämligen stränga förutsättningarna för beviljandet av stödet uppfyllts närmast bara i reparationer av mögel- och fuktskador. På andra grunder har understöd beviljats endast sporadiskt i och med att reparationskostnaderna i allmänhet inte når upp till den gräns som för-

utsätts för understöd.

Social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet tillsatte den 22 oktober 2002 ledande jurist Helena Kinnunen samt överinspektör Marja Kostiaainen att utarbeta ett förslag till åtgärder som kan avhjälpa situationen för personer och familjer som på grund av mögelskador fått sanitära problem i bostaden och därmed hamnat i en nödsituation. Utredarna beskrev bl.a. problemen och deras omfattning samt lade fram flera förslag till hur situationen kan förbättras (Utredning om finansieringsstöd till mögelskadereparationer och mögelskadornas ansvarsfrågor, social- och hälsovårdsministeriet arbetsgruppspromemorior 2003:9). Regeringens proposition baserar sig delvis på nämnda utredningsarbete.

Enligt uppskattningar kan det förekomma fuktskador i ungefär 30–40 procent av småhusen. I allmänhet har reparationskostnaderna ingen större effekt på ägarnas ekonomiska ställning. Kostnaderna varierar dock betydligt. De svåraste situationerna är då bostadshuset måste rivas på grund av att det inte går att reparera och ägarna ännu belastas av obetalda skulder för bostadsanskaffningen. Det förekommer dock endast några sådana här fall per år. Sammanlagt cirka 300–400 hushåll per år har uppskattats vara i behov av ett särskilt ekonomiskt stöd.

Mögel- och fuktskador i bostadshus är komplicerade på grund av den juridiska aspekten. Den skadelidande kan vara bostadens ägare, inneha bostaden som delägare i ett bostadsaktiebolag, vara en hyresgäst eller så kan boendet grunda sig på ett annat slags avtal. Den skadelidande kan ha byggt ett egenhemshus på egen eller arrendetomt eller skaffat det som ett huspaket eller köpt det.

Även uppkomsten av skador kan orsaka olika slags åtgärder. Olika parter kan vara skyldiga eller berättigade att reparera skadan i olika situationer, t.ex. i bostadsaktiebolag bolaget eller en delägare beroende på situationen. Skadan kan leda till sänkt köpesumma eller innehållen betalning av köpesumman, hävning av köpet eller annat avtal, skadestånd eller annan ersättning.

Det finns också många eventuella ansvariga. Ansvaret kan t.ex. vila på den som sålt bostaden, köparen, bostadsaktiebolaget,

byggherren och i vissa situationer även t.ex. på fastighetsförmedlaren.

Centrala lagar som skall tillämpas på situationen är lagen om bostadsköp (843/1994), jordabalken (540/1995), lagen om bostadsaktiebolag (809/1991), skadeståndslagen (412/1974) och konsumentskyddslagen (38/1978). Rättspraxis i olika rättsinstanser är omfattande. Dessutom har konsumentklagomanden fällt många avgöranden inom ämnesområdet.

Ansvars- och övriga frågor i anslutning till avtalsförhållanden är synnerligen komplicerade och ofta stridiga. Å andra sidan hjälper det inte heller alltid att hitta den ansvariga, om denna t.ex. visar sig vara betalningsoförmögen.

Stödsystemen

Det mest framträdande bland de nuvarande stödsystemen i mögel- och fuktskadefall är understödssystemet för reparationer av bostäder. Det är möjligt att få reparationsunderstöd för kostnaderna för reparationer av bostäder och bostadshus som används som bostad året om från Statens bostadsfond bl.a. då reparationsåtgärderna är nödvändiga för att avlägsna sanitära olägenheter och det finns sociala grunder för beviljandet av understöd, förutsatt att det inte är möjligt att få kostnaderna ersatta från annat håll.

Understöd beviljas endast för finansieringen av reparationer av fuktskador som uppstått överraskande och utan förhandsvarning. Understöd kan beviljas om det är nödvändigt på grund av reparationsåtgärdernas omfattning samt det svåra ekonomiska läget i det hushåll som ansöker om understöd.

I understöd har beviljats högst 40 procent av de godtagbara kostnaderna för reparationsåtgärder. Understöd kan beviljas endast av särskilda skäl, om det har gått mindre än tre år från förvärvet av bostadshuset eller bostaden. Understöden beviljas av Statens bostadsfond. Det genomsnittliga understödet har varit ca 7–9 000 euro. Understöd har under de senaste åren årligen beviljats för reparationskostnaderna för ca 30–50 objekt.

För att underlätta situationen för personer som hamnat in i nämnda problem har anvisningarna för beviljandet av utkomststöd setts

över så att det vid fastställandet av utkomststödet för hushåll som på grund av mögel- och fuktskador råkat i bostadsfällan beaktas de kostnader som båda bostäderna ger upphov till.

På basis av astma eller allergi kan man i vissa fall få ersättning för ombyggnadsarbeten i bostaden med stöd av lagen om service och stöd på grund av handikapp (handikappservicelagen, 380/1987).

Sanitära olägenheter som uppstår i en bostad kan orsaka överskuldssättning. I en del av fallen kan lättnad i den ekonomiska situationen fås genom skuldsanering, som kan vara antingen skuldsanering som fastställts av domstol enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller sanering som uppnåtts genom överenskommelse med fordringsägarna.

2.3. Bedömning av nuläget

Ett problem med det nuvarande systemet har varit att understödet vid fall av mögel- och fuktskador inte har varit tillräckligt stort i de allra svåraste situationerna. I en del av objekten är skadorna så omfattande att det i stället för att reparera är förnuftigare att riva huset och bygga eller skaffa en ny bostad. Reparationsunderstödssystemet utsträcker sig inte för närvarande till sådana fall. Det är inte heller alltid möjligt att få ersättningar eller finansieringsstöd från andra källor.

För närvarande kan energiunderstöd för bostadshus, med vissa mindre undantag, beviljas för energireparationer i flervånings- och radhus.

Enligt 80 § i grundlagen skall det genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. I olika sammanhang har man ansett att gällande lagstiftning om reparations- och energiunderstöd inte tillräckligt uppfyller denna förutsättning i grundlagen.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att underlätta det ekonomiska läget för familjer som på grund av sanitära olägenheter i bostaden råkat i svårigheter. Samtidigt är målet dock att inte de understöd som betalas av statens me-

del skall ha en försämrande effekt på byggkvaliteten eller på de olika parternas noggrannhet när de ingår avtal. Understödet får inte heller ha verkningar för olika parternas ansvar. Stödet beviljas privathushåll på basis av behovsprövning.

På grund av det ovan nämnda nya användningsändamålet för understöden kan understöden för sanitära olägenheter slopas i sin nuvarande form. Även i fortsättningen är avsikten dock att i regel stödja avlägsnandet av sanitära olägenheter genom reparationer, och stöd för nyproduktion och anskaffning av bostäder skall enligt förslaget beviljas endast undantagsvis.

Det föreslås att reparations- och energiunderstöd i övrigt fortsättningsvis skall beviljas för samma användningsändamål som enligt gällande lagstiftning.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. 4.1 Ekonomiska konsekvenser

Enligt regeringens bostadspolitiska program introduceras senast år 2006 ett nytt stödsystem där Statens bostadsfonds medel används för att på sociala grunder stödja hushåll som på grund av fukt- och mögelproblem har oskäligen svårigheter. Detta stöd kan uppgå till sammanlagt 1–2 miljoner euro årligen. Åtgärden vidtas inom ramen för fullmakten att bevilja reparationsunderstöd.

Enligt programmet kanaliseras dessutom reparationsbidrag från 2006 till ombyggnad som behövs för att förebygga sanitära olägenheter för att främja ett hälsosamt, obehindrat och miljövänligt boende. Åtgärden vidtas inom ramen för fullmakten att bevilja reparationsunderstöd.

Enligt programmet bibehålls fullmakten att bevilja reparations- och energiunderstöd på 2004 års nivå, vilket innebär 70 miljoner euro.

4.2. Verkningar för organisation och personal

Understöd beviljas, liksom för närvarande, av Statens bostadsfond samt kommunerna. Antalet beslut kommer med få undantag att hållas ungefär på samma nivå som tidigare,

endast uppgifterna i anslutning till understöd som beviljas på grund av sanitära olägenheter i bostäder kan antas öka. Ökningen berör Statens bostadsfonds uppgifter. Dessutom ökar Statens bostadsfonds uppgifter om beviljandet av understöd för planering av hissar överförs från kommunerna på fonden medan kommunernas uppgifter minskar i motsvarande mån. Uppgifterna kan dock skötas genom en omfördelning av de nuvarande personalresurserna.

4.3. Konsekvenser för miljön

Kyotoprotokollet till Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändring (FördrS 13/2005) förpliktar Finland att minska sina utsläpp av växthusgaser till 1990 års nivå.

Enligt den nationella inventering av växthusgasutsläpp som lämnades till EG-kommissionen i december 2003 var Finlands totala utsläpp en mängd som 1990 motsvarade cirka 76,8 och 2002 cirka 81,6 miljoner koldioxidton. Förhandskalkylen för 2004 är 84 miljoner ton.

Byggnader förbrukar en tredjedel av den primärenergi som används i Finland. Enligt uppskattning kommer utsläppen av växthusgaser inom byggsektorn i och med att byggnadsbeståndet ökar fortfarande att öka något. I enlighet med den nuvarande klimatstrategin har byggbestämmelserna redan skärpts åtskilligt. Åtstramningarna ingår bl.a. i de förordningar av miljöministeriet som gäller föreskrifter och anvisningar om värmeisolering (C3 och C4) samt föreskrifter om inomhusklimat (D2) vilka trädde i kraft den 1 oktober 2003 och har publicerats i Finlands byggbestämmelsesamling. De centrala avgörandena i fråga om åtgärder för att sätta i kraft Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG om byggnaders energiprestanda träffas under 2005. I enlighet med utgångspunkten i direktivet utsträcks åtgärderna så att de också gäller det befintliga byggnadsbeståndet.

Den klimat- och energipolitik som förts i Finland under de senaste åren har byggt på den nationella klimatstrategi som regeringen antog 2001 och lämnade till riksdagen i form av en redogörelse.

Vid beredningen av en förnyelse av strate-

gin har även utretts vilken energibesparing som kan uppnås med energiunderstöd för bostäder. Om energiunderstöd beviljas flervånings- och radhus i enlighet med nuvarande anslag, kan man enligt uppskattning före 2010 uppnå en ca 0,3 procents inbesparing i den nyttoenergi som totalt använts till uppvärmning i byggnaderna.

4.4. Konsekvenser för olika medborgargrupperns ställning

Enligt gällande lagstiftning har understöd kunnat beviljas endast för reparation av bostäder för att avlägsna sanitära olägenheter. Den största ändringen som föreslås gäller understöd till familjer som på grund av sanitära olägenheter råkat i svårigheter även i sådana fall då de måste flytta ut ur bostaden sedan den blivit obeboelig eller omöjlig att reparera. Understöd kan i sådana här situationer på basis av behovsprövning fås för byggande av ett nytt hus eller anskaffning av en bostad.

Reparationsunderstöden för bostäder för äldre och handikappade underlättar reparationen av bostäderna för de familjer som hör till dessa grupper. En stor del av understöden riktar sig till familjer som bor i glesbygdsområden. Understöd som beviljas för kostnaderna för system för hushållsavloppsvattnet riktar sig även till glesbygdsområden, men alla slags familjetyper vars inkomster och förmögenhet understiger lagstadgad nivå omfattas av dem.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid miljöministeriet i samarbete med Statens bostadsfond. I samband med beredningen har följande instanser hörts: handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Konsumentverket, Museiverket, Asumisterveysliitto As Te ry, Asuntokiinteistö- ja rakennuttajaliitto ASRA ry, Hengitysliitto Heli ry, Motiva Oy, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry, Finlands Fastighetsförbund rf, Finlands Kommunförbund, Finlands Egnahemsförbund rf, Suomen Pellettienergiayhdistys ry, Suomen Lämpöpumpuyhdistys SULPU ry,

Olje- och Gasbranschens Centralförbund rf. Remissinstanserna ansåg att de reformer som föreslås är motiverade men föreslog dock ändringar i ett flertal detaljer.

När det gäller förslagen i anslutning till sanitära problem i bostäder samt energiunderstöd för bostadshus betonade flera remissinstanser vikten av att förebygga de sanitära problemen och åtgärder som stöder detta. Uppmärksamhet fästes vid inomhusklimatets betydelse vid förebyggandet av olägenheter samt även vid att tillräcklig hänsyn skall tas till byggnadernas kulturhistoriska värde och deras värde med tanke på byggnadsskyddet i förfarandet för beviljande av understöd. Ändringsförslagen har i mån av möjlighet beaktats i propositionen. Avsikten är att de synpunkter som remissinstanserna lagt fram skall beaktas även vid beredningen av statsrådets förordning om saken samt av anvisningar, informations- och utbildningsmaterial.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Avsikten är att en ny nationell klimat- och energistrategi skall lämnas till riksdagen i form av en redogörelse under höstsessionen 2005. Om strategin så kräver, har regeringen beredskap att komplettera regeringens proposition till behövliga delar.

Lagen om offentlig upphandling (1505/1992) reglerar statens och de kommunala myndigheternas upphandling. Avsikten är att öka konkurrensen och säkerställa en rättvis och icke-diskriminerande behandling av dem som deltar i anbudsproceduren. I vissa fall tillämpas lagen också på andra upphandlingsenheter. Enligt 2 § 1 mom. 5 punkten betraktas vilken upphandlare som helst som upphandlingsenhet, om beloppet av det understöd som beviljas för upphandlingen överstiger hälften av upphandlingens värde. Upphandlingen skall då i regel göras på basis av anbudsgivning i enlighet med det förfarande som föreskrivs i lagen. Enligt motiveringen till nämnda lagrum betraktas även en privat upphandlare som upphandlingsenhet. Det är oklart om detta även avser en enskild person eller ett enskilt hushåll.

Då understöd som avses i denna lag beviljas kan det offentliga stödet överskrida hälften av anskaffningens värde främst då förhöjda reparationsunderstöd för den äldre och handikappade befolkningens bostäder beviljas t.ex. krigsveteranfamiljer. Också då understöd beviljas på grund av sanitära olägenheter i bostäderna kan stödet överskrida nämnda gräns. Gränsen kan också överskridas då kommunerna utöver det hissunderstöd som beviljas av statens medel beviljar tilläggsunderstöd för efterinstallering eller reparation av hissar.

Då understödet på basis av behovsprövning beviljas en enskild familj för att ordna det egna boendet antingen genom att reparera,

bygga eller skaffa en bostad, är det i en stor del av fallen oskäligt att förutsätta det förfarande som iakttas vid offentlig upphandling och det finns inte heller några grunder för det. Stödet beviljas på sociala och ekonomiska grunder. Stödets storlek dimensioneras så, att en ändamålsenlig boendenivå uppnås med skäliga kostnader. Stödet beviljas antingen av Statens bostadsfond centraliserat eller av kommuner, vars bevilningspraxis övervakas av bostadsfonden. Antalet sådana stöd som beviljas är så litet att de inte har någon betydelse för marknaden eller konkurrensförhållandena. På dem finns det inte heller skäl att tillämpa förfarandet för offentlig upphandling.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde och förhållande till statsunderstödslagen. Lagen tillämpas på understöd som beviljas av statens medel då understöd beviljas för reparation av bostäder och främjande av underhåll, dvs. reparationsunderstöd beviljas, energihushållningen främjas, dvs. energiunderstöd beviljas samt understöd beviljas för hushåll som på grund av sanitära olägenheter i bostaden hamnat i ekonomiska svårigheter, dvs. understöd beviljas för sanitära olägenheter.

Då understöd beviljas skall även tillämpas statsunderstödslagen, till vilken det finns en hänvisning i förslaget till paragraf.

2 §. Syftet med understöden. I 1 mom. räknas upp vilka användningsändamål understöden är avsedda för. En del av understöden beviljas på basis av social och ekonomisk behovsprövning, en del av understöden ansluter sig mera allmänt till utvecklandet av förbättrandet och underhållet av bostadshusbeståndet. Målet med energiunderstöden är att minska de utsläpp av växthusgaser som beror på bostadshusens energiförbrukning.

I 1 mom. 1 punkten föreskrivs om understöd för reparation av äldres och handikappades bostäder. Nämnda användningsändamål har varit centralt under hela den tid som reparationsunderstöd har beviljats. Det finns fortfarande skäl att fortsätta bevilja understöd på

nuvarande grunder. Genom understöden kan man effektivt stödja möjligheten för äldre och handikappade att klara sig själva hemma så länge som möjligt.

Enligt 1 mom. 2 punkten fortsätter det beviljande av understöd som inleddes 2005 för förbättring av fastighetsvisa system för hushållsavloppsvattensystem i glesbygdsområden. Understödet beviljas fortsättningsvis för kostnader för förbättring av systemen för hushållsavloppsvattnet i sådana bostadsfastigheter som ligger utanför vattentjänstverkens verksamhetsområden och som inte har anslutits till vattentjänstverkets avloppsnät. I detta sammanhang avses med vattentjänstverkets verksamhetsområde det verksamhetsområde för avloppshantering som avses i lagen om vattentjänster (119/2001). De understödsberättigade åtgärderna skall fortfarande vara de samma som hittills, dvs. byggandet av nödvändiga avlopp samt behandlingsanordningar för avloppsvatten och avfall samt anslutningsavgifterna till det gemensamma avloppssystemet.

I 1 mom. 3 punkten föreslås som användningsändamål att understöd beviljas sådana hushåll som har råkat i ekonomiska svårigheter på grund av sanitära olägenheter i bostaden. Det vanligaste är att de sanitära olägenheterna orsakas av mögel- och fuktskador. Användningsområdet för understöden skall delvis vara det samma som för de repara-

tionsunderstöd som för närvarande beviljas för avlägsnande av sanitära olägenheter. I huvudsak understöds avlägsnandet av sanitära olägenheter med reparationsåtgärder. Nytt är att i sådana fall där bostaden på grund av skadorna har blivit obeboelig eller omöjlig att reparera, kan understödet fås för anskaffning eller byggande av en ersättande bostad. Den sanitära olägenheten och obeboeligheten konstateras genom försorg av kommunens hälsoskyddsmyndigheter. En bostad anses vara omöjlig att reparera då en reparation inte är möjlig eller inte skulle leda till önskat resultat eller om reparationskostnaderna skulle bli så höga att en reparation inte är motiverad.

Om man går in för att ge understöd till en reparation, skall kommunens hälsoskyddsmyndighet också i tillräcklig mån säkerställa att de skador som ger upphov till den sanitära olägenheten kan avlägsnas på ett bestående sätt.

En sanitär olägenhet eller en ekonomisk skada får inte vara orsakad genom egen verksamhet. Således får den inte bero t.ex. på att bostaden använts fel eller på slarv vid bostadsanskaffningen.

I enlighet med 1 mom. 4 punkten fortsätter beviljandet av hissunderstöd alltjämt. Dessutom beviljas understöd fortsättningsvis för andra reparationer, genom vilka rörelsehinder avlägsnas. Sådana reparationer är bl.a. understöd för reparation av hissar, avlägsnande av trösklar och byggande av ramper.

Genom att bevilja understöd för genomförandet av planmässig reparationsverksamhet för bostadshusbeståndet enligt 1 mom. 5 punkten strävar man efter att arbeta för att goda förfaringssätt skall etableras i fastighetsskötseln av bostadshusbeståndet. Understöd skall enligt förslaget liksom nu beviljas för bedömningar och undersökningar av en byggnads skick, kostnader för serviceböcker samt planeringskostnader för ombyggnader på grunder som avgränsas närmare genom förordning av statsrådet.

I regeringens bostadspolitiska program konstateras att reparationsunderstöd efter 2006 kommer att kanaliseras till reparationer som behövs för förebyggandet av sanitära olägenheter. Detta genomförs inom ramen för fullmakten att bevilja reparationsunder-

stöd, varför det inte är möjligt att ta med nya åtgärdshelheter som på ett betydande sätt skulle binda anslagen inom ramen för stödet. Kanaliseringen till nämnda ändamål kan genomföras genom att stödet för undersökning av byggnaders skick utökas. På detta sätt kan man få viktig information om fukt-skadade objekt. Informationen kan användas som grund när beslut om fortsatta åtgärder fattas.

I 1 mom. 6 punkten föreskrivs om understöd för förbättring av bostädernas energihushållning och minskning av utsläpp som förorsakas av energikonsumtion inklusive ibruktagande av förnybara energiformer.

Avsikten är att en ny nationell klimat- och energistrategi i början av höstsessionen 2005 skall lämnas till riksdagen i form av en redogörelse.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas närmare om understödets användningsändamål. T.ex. kan man på nuvarande sätt precisera för vilka kostnader energiunderstöd kan beviljas.

3 §. Dispositionsplan. Reparations- och energiunderstöd har beviljats och betalats av medlen i Statens bostadsfond. Bevillningsfullmakten har funnits under moment 35.30.60 Överföring till statens bostadsfond. I 2006 års budgetproposition föreslås att understöden överförs för beviljande och betalning ur statsbudgeten. För ändamålet införs ett nytt moment 35.30.55 Understöd för reparationsverksamhet. För understöden anvisas ett anslag som enligt förslaget till statsbudget för 2006 är ett treårigt reservationsanslag.

Förslaget till dispositionsplan motsvarar till sitt innehåll en bestämmelse som trädde i kraft vid ingången av 2005. Statsrådet kan närmare besluta om de regionala grunderna för användningen av understöden och om hur de skall fördelas på olika användningsändamål, om beloppet av ansökningarna är högre än beloppet av understödsfullmakten, eller om det i övrigt är nödvändigt. Under detta år har statsrådet inte utfärdat någon sådan dispositionsplan som avses i bestämmelsen.

4 §. Allmänna förutsättningar för beviljandet. I 7 § i statsunderstödslagen föreskrivs om allmänna förutsättningar för beviljande av statsunderstöd. Dessutom föreskrivs om vissa omständigheter som ansluter sig speci-

ellt till beviljandet av understöd som beviljas med stöd av denna lag.

Understöd beviljas endast om byggnaden är bebodd året om. Understöd kan således inte beviljas t.ex. för kostnaderna för en fritidsbostad. Understöd för en byggnad som tas i bostadsbruk kan ges endast i sådana fall då en hiss installeras eller rörelsehinder avlägsnas i en bostad som skall tas i bostadsbruk eller då den förra bostaden blivit obebodlig eller omöjlig att reparera på grund av en sanitär olägenhet och byggandet av en ny bostad understöds.

Då det prövas om det är ändamålsenligt att bevilja understöd skall åtgärdens bostadspolitiska ändamålsenlighet beaktas, dvs. behovet av och användningstiden för objektet. För en del av objekten föreslås mera detaljerade användningsbegränsningar i enlighet med 11 §. Åtgärderna bör vara tekniskt ändamålsenliga och leda till att det eftersträvade slutresultatet uppnås. De energiekonomiska verkningarnas betydelse blir framträdande då energiunderstöd beviljas. De kostnader för vilka understöd beviljas skall dessutom vara skäliga. Då kan man som jämförelseobjekt beroende på åtgärd t.ex. använda kostnadsnivån på orten i fråga om åtgärden eller kostnaderna för nybyggnad då objekt repareras.

Det kan fortfarande inte anses vara ändamålsenligt att understöda reparationer som enbart har karaktären av årsreparationer, om man inte genom reparationerna främjar bevarandet av byggnadens skick.

I regel kan understöd inte beviljas, om bygg- eller andra arbeten har inletts innan understödsbeslutet fattats. Det är dock möjligt att bevilja understöd, om åtgärdens ändamålsenlighet har godkänts. Då har åtgärdens såväl tekniska som ekonomiska ändamålsenlighet bedömts. I övrigt kan understöd beviljas endast för förverkligandet av understödets användningsändamål av särskilda skäl. Ett sådant skäl kan främst vara att arbetet skall utföras brådskande för att undvika ytterligare skador t.ex. om taket läcker. Den som beviljar understödet skall alltid individualisera vad som varit det särskilda skälet.

Huvudregeln är fortfarande att inte flera olika slags reparations- och energiunderstöd eller understöd för sanitära olägenheter skall beviljas för en och samma åtgärd. Understöd

kan dock beviljas i två steg då understöd först beviljas för planeringsåtgärder för vissa bestämda reparationer och senare det egentliga genomförandet. Avsikten är då att å ena sidan främja genomförandet av åtgärderna och å andra sidan en högklassig planering.

5 §. Social och ekonomisk behovsprövning som förutsättning för beviljande. I lagen föreslås en separat bestämmelse om de grunder som avses då vissa understöd beviljas på grundval av social och ekonomisk behovsprövning. Nämda behovsprövning förutsätts då understöd beviljas för reparation av bostäder för äldre och handikappade, för byggandet av fastighetsvisa system för hushållsavloppsvatten samt för hushåll som på grund av sanitära olägenheter i bostaden råkat i ekonomiska svårigheter.

Då understöd beviljas för de två först nämnda användningsändamålen bedöms familjernas situation som helhet både ur social och ur ekonomisk synvinkel. Beviljandet av understöd förutsätter en sådan social ställning av familjerna samt ringa inkomster och förmögenhet som gör genomförandet av nödvändiga reparationsprojekt osäkert utan understöd.

Genom förordning av statsrådet kan liksom nu föreskrivas om förutsättningar som ställs för den sociala ställningen samt inkomsterna och förmögenheten. För närvarande har i fråga om social ställning ställts förutsättningar för åldern på hushållets medlemmar samt omständigheter i anslutning till hälsotillståndet. Dessutom har föreskrivits om maximiinkomstgränser samt förmögenhetskriterier. Till dessa delar finns för närvarande inga behov av ändringar i innehållet.

Understöd genom vilket familjer som på grund av sanitära olägenheter i bostaden råkat i ekonomiska svårigheter beviljas också på grundval av behovsprövning. Kriterierna för behovsprövning skall dock vara andra. Erhållandet av understöd förutsätter stora ekonomiska svårigheter som konstateras genom bedömning av den helhet som bildas av inkomster, utgifter, egendom och skulder samt hushållets andra förhållanden. För att få understöd förutsätts dock inte t.ex. anpassning till vissa maximiinkomstgränser.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas närmare om hurdana de ekonomiska

svårigheterna bör vara för att understöd skall kunna fås liksom även vilka förutsättningar som skall ställas för de förhållanden som skall beaktas.

6 §. Understödet maximibelopp. Bestämmer om understödets maximibelopp för olika användningsändamål har i gällande lagstiftning utfärdats genom förordning av statsrådet. Författningsnivån måste dock höjas så att bestämmelser om understödets maximibelopp utfärdas på lagnivå för varje användningsändamål särskilt. Avsikten är att genom förslaget bibehålla de nuvarande maximibeloppen för understöden. Reformen är alltså lagstiftningsteknisk till de delar de understödsberättigade åtgärderna kvarstår som tidigare. Det enda undantaget är att maximibeloppet av det understöd som beviljas för undersökning av en byggnads skick stiger från 30 procent till 50 procent av de godtagbara kostnaderna.

Understödet maximibelopp har dimensionerats enligt användningsändamål till en sådan nivå på vilken man kan uppnå önskad effekt inom ramen för det disponibla helhetsanslaget. Denna nivå varierar betydligt enligt arten av åtgärder samt understödstagarnas situation.

Ett nytt understödsobjekt är understöd för sanitära olägenheter till hushåll för nyproduktion och anskaffning av bostäder. Det föreslås att understödet uppgår till högst 70 procent av kostnaderna. De understödsberättigade kostnaderna skall definieras på det sätt som föreskrivs i 7 § 2 mom. Avsikten är att föreskriva om maximibelopp såväl för kostnaderna per kvadratmeter som för de totala kostnaderna. Då skall antalet medlemmar i hushållet samt var bostaden är belägen beaktas.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de särskilda skäl som förutsätts för att de högre understödets maximibelopp skall kunna tillämpas. Även till dessa delar kan nuvarande praxis hållas kvar. Vid reparation av bostäder för äldre eller handikappade skall maximiunderstödet på 70 procent alltså fortfarande vara möjligt i situationer då den som hör till hushållet utan reparationsåtgärder omedelbart skulle vara tvungen att varaktigt flytta ut ur bostaden på grund av rörelsehinder eller på grund av att sådana social-

och hälsovårdstjänster som personen behöver inte kan ges i bostaden. En faktor som höjer understödets staket kan också vara att en frontveteran hör till hushållet och att ett högre understöd är särskilt nödvändigt med beaktande av hushållets sociala och ekonomiska ställning. Ett särskilt skäl som berättigar till högre understöd vid beviljandet av energiunderstöd är att understödstagaren har förbundit sig att på lång sikt genomföra energibesparande åtgärder samt uppföljning.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om lägre maximibelopp. I praktiken kunde man årligen föreskriva understödets maximibelopp genom förordning av statsrådet.

För närvarande har maximibeloppen angetts antingen som procent av de godtagbara kostnaderna eller uttryckts i eurobelopp per åtgärd. T.ex. i energiunderstöd beviljas ett visst eurobelopp per åtgärd eller enhet. För att bevillningsförfarandet skall löpa smidigt bör man fortfarande kunna följa samma förfarande så att även om lagen innehåller bestämmelser om maximibelopp i procent, kan maximibeloppet i statsrådets förordning även anges i euro. Eurobeloppet bör motsvara det genomsnittliga procentuella maximibeloppet.

7 §. Godtagbara kostnader. De godtagbara kostnaderna skall vara högst de samma som de faktiska kostnaderna. Dessa klarläggs med verifikat. Genom förordning av statsrådet skall kunna föreskrivas närmare om godtagbara kostnader, t.ex. om vilka kostnadsposter som kan tas in i de godtagbara kostnaderna.

Då understöd beviljas för kostnaderna för nyproduktion eller anskaffning av bostad på grund av att den tidigare bostaden blivit oboelig eller omöjlig att reparera till följd av sanitära olägenheter skall grunden vara skäliga kostnader. I detta fall påverkar kostnadsnivån på nybyggnad och bostadsanskaffning på orten bedömningen av skälighet samt dessutom antalet medlemmar i hushållet. Närmare bestämmelser om dessa omständigheter utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §. Understödstagare. Understöd beviljas vanligen bostadshusets eller bostadens ägare. Om det är fråga om ett bostadsaktiebolagshus, beviljas understödet bostadsaktiebolaget, om inte den aktuella reparationsåtgärden

hör till delägarens ansvar. Om underhållsansvaret permanent eller långvarigt har överförts på någon på basis av bestämmelser eller en skriftlig överenskommelse, kan understödet också beviljas denna.

Som ny sak beaktas situationer i vilka understöd beviljas för nybyggnads- eller anskaffningskostnader. Mottagarna av ett sådant understöd kan vara sådana bostadsägare, vars bostadshus eller bostad eller andelslägenhet blivit obeboelig eller omöjlig att reparera.

Kommuner och sammanslutningar med kommunbakgrund kan givetvis inte beviljas sådana understöd som beviljas på grundval av social och ekonomisk behovsprövning.

9 §. Statsbidragsmyndigheter. Beviljandet av reparations- och energiunderstöd är uppdelat mellan Statens bostadsfond och kommunerna. Bostadsfonden beviljar understöd då understöd beviljas för byggande av hissar och reparationer som görs för att avlägsna rörelsehinder samt på grund av sanitära olägenheter i bostäderna. Övriga understöd beviljas, såsom tidigare, av kommunen.

Bostadsfonden beviljar dock understöd alltid när understödet beviljas en kommun eller samkommun. Det är nödvändigt att koncentrera beviljandet av sådana understöd till bostadsfonden där understödets eurobelopp i genomsnitt är stora samt där beviljandet är förknippat med mycket prövningsrätt.

Det föreslås att befogenheten omorganiseras i sådana situationer då planeringen av installationer av hissar i efterhand stöds särskilt. Även om det i övrigt är kommunernas uppgift att bevilja planeringsunderstöd, beviljas understödet i sådana situationer av bostadsfonden. Ändringen är motiverad för att bostadsfonden på så vis kan behandla hissinstalleringsprojekt som kräver specialkunskaper ända från början.

När Statens bostadsfond agerar statsbidragsmyndighet skall kommunen vid behov ge ett utlåtande om understödsansökan. Till de delar begäran om utlåtande gäller bedömning av en sanitär olägenhet i anslutning till understöd för sanitär olägenhet, skall kommunens utlåtande ges av kommunens hälso- och skyddsmyndighet.

Ansvar och uppgifterna vid beviljandet av understöd vilar på den kommun där den

bostad eller det bostadshus som skall repareras finns. Kommunerna kan också grunda en samkommun eller på annat sätt skriftligt komma överens om hur de skall samarbeta för att sköta uppgiften.

10 §. Annan finansiering. Endast sådana åtgärder kan vara understödsberättigade för vilka finansiering av offentliga medel inte kan fås med stöd av annan lagstiftning. Understödet kommer i detta avseende i andra hand. T.ex. om sökanden är gravt handikappad och har rätt att få finansiering för reparationsarbeten i bostaden med stöd av lagen om service och stöd på grund av handikapp, understöds inte åtgärderna av medlen för reparationsunderstöd. För skador som orsakas av exceptionella översvämningar beviljas understöd av statens medel med stöd av lagen om samma sak (284/1983), varför samma situation gäller skador som omfattas av nämnda lag. En revidering av det sistnämnda ersättningssystemet bereds som bäst i en arbetsgrupp under jord- och skogsbruksministeriets ledning.

Inte heller sådana kostnader är understödsberättigade, för vilka den sökande kan få ersättning från någon annan ansvarig, såsom den som sålt bostaden, bostadsaktiebolaget, försäkringsbolaget eller någon annan avtalspart. I detta fall kan projektet dock till övriga delar av kostnaderna understöd, om grunderna för beviljande av understöd uppfylls.

11 §. Begränsning av användningen. Reparationsunderstöden för den äldre och handikappade befolkningens bostadshus och bostäder har varit förbundna med en femårig begränsning beträffande användningen av bostäderna. En likadan begränsning har också gällt understöd som beviljats för förbättring av fastighetsvisa system för hushållsavlloppsvatten eller för finansiering av reparationsåtgärder som vidtagits för att avlägsna sanitära olägenheter. Nämnda understöd har beviljats på basis av behovsprövning och täcker ofta en betydande del av reparationskostnaderna.

Det föreslås att begränsningarna fortsättningsvis skall följa samma principer. Begränsningstiden skall enligt förslaget börja från det att understödet beviljas eller då understödet beviljas för nyproduktion eller bostadsanskaffning, från det då det har varit till-

låtet att flytta in i bostaden dvs. från tidpunkten för erhållande av besittningsrätten eller från tidpunkten för den slutsyn av byggnaden som avses i 153 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Bostaden skall användas som hushållets bostad eller som bostad för ett annat hushåll som uppfyller de kriterier för behovsprövning som tillämpades då understödet beviljades. Av särskilda skäl, t.ex. om den boende dör eller bestående intas för institutionsvård kan den som beviljar understödet bevilja befrielse från användningsbegränsningen.

Användningsbegränsningar föreslås inte bli fogade till de övriga understöden. Detta motsvarar gällande praxis.

12 §. Information från myndigheter. Då understöden beviljas på basis av social och ekonomisk behovsprövning, behöver statsbidragsmyndigheten en tillförlitlig utredning bl.a. om hushållets medlemmars inkomster och förmögenhet. T.ex. beskattningsuppgifter används som grund för beslutsfattandet. I 31 § i statsunderstödslagen finns en bestämmelse om när en myndighet har rätt att få uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna bl.a. om sökandens och mottagarens ekonomiska ställning eller offentliga stöd. I praktiken har en varierande praxis uppstått t.o.m. inom samma myndighet när det gäller frågan om uppgifter skall lämnas ut mot avgift eller avgiftsfritt. För att säkerställa en enhetlig praxis föreslås att en bestämmelse om saken tas in i lagen. Enligt den skall uppgifter lämnas ut avgiftsfritt.

13 §. Granskning av understödsobjektet. I 17 § 3 mom. i statsunderstödslagen förbjuds granskning i utrymmen som omfattas av hemfriden. Förbudet ansluter sig till skyddet för hemfriden i 10 § i grundlagen. Genom lag kan dock enligt 10 § 3 mom. i grundlagen bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Förslaget motsvarar gällande lagstiftning, enligt vilken bestämmelsen om granskning av understödsobjektet berättigar tillsynsmyndigheten att under planerings- och genomföringsskedet samt i samband med slutgranskningen av reparationsarbetet komma in i utrymmen som omfattas av hemfri-

den. Detta kan anses vara godtagbart och nödvändigt, eftersom skyldigheten att främja det allmännas bostadspolitik enligt 19 § 4 mom. i grundlagen på detta sätt fullgörs. När det gäller energiunderstöd hänför sig behovet av att granska understödsobjektet till det allmännas skyldighet att trygga en sund miljö enligt 20 § 2 mom. i grundlagen.

Granskningsrätten som utsträcker sig till hemfriden skall däremot fortfarande inte utsträcka sig till övervakningen av användningsbegränsningar. Övervakningen skall fortfarande i praktiken vara övervakning som bygger på handlingar. Möjligheten att utföra granskningar i utrymmen som omfattas av hemfriden föreslås inte heller i situationer då de boende måste flytta ut ur bostaden sedan en sanitär olägenhet uppkommit och anskaffning eller byggande av en ny bostad understöds.

14 §. Styrning och övervakning av kommuner. Bostadsfonden och den kommun som beviljat understödet är skyldiga att övervaka de understöd de beviljat. Den som beviljat understödet övervakar användningen av understödsmedlen. Om beviljandet av understödet är förknippat med en användningsbegränsning, övervakar den som beviljat stödet att den följs. Bostadsfonden skall dessutom styra och övervaka kommunernas förfarande vid beviljandet av understöd och i ärenden som ansluter sig till understöden. För att bostadsfonden skall kunna utföra sin övervakningsuppgift skall den ha rätt att få de handlingar, uppgifter och utredningar den behöver för sin övervakning. Bestämmelsen motsvarar den nu gällande motsvarande bestämmelsen.

15 §. Återkrävande av understöd hos kommuner. Understödsmedel av statens medel behöver inte betalas till kommunen eller redan utbetalda medel kan återkrävas, om kommunen har handlat i strid med bestämmelser eller föreskrifter och felet eller försummelsen inte är ringa. Vid återkrav av understöd som beviljats utan grund tas också ut ränta från den dag understödet betalades samt dröjsmålsränta från förfallodagen. Räntan eller dröjsmålsräntan kan dock, om bostadsfonden så beslutar, lämnas helt eller delvis oindriven, om indrivning skulle vara oskäligt.

Om understödstagaren inte har medverkat till att felet eller försummelsen uppkommit, skall kommunen betala understöd av sina egna medel till understödstagaren eller betala tillbaka summan av sina egna medel. Förslaget till paragraf motsvarar gällande lagstiftning.

2. Närmare bestämmelser

I förslaget ingår befogenheter att genom förordning av statsrådet föreskriva närmare om understödets användningsändamål, förutsättningar som skall ställas för hushållens sociala ställning, inkomster och förmögenhet, ekonomiska svårigheter samt andra förhållanden, åtgärder som stöder ibruktagandet av förnybar energi och som kan få förhöjt understöd, understödets maximibelopp samt om kostnader som godkänns för understöd. Utöver de nämnda befogenheterna i 2 § 2 mom., 5 § 3 mom., 6 § 3 mom. samt 7 § 3 mom. är det nödvändigt att utfärda fullmakten i 16 § att vid behov genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet för understöd samt utbetalning av understöd.

3. Ikraftträdande

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2006 och avses bli behandlad i samband med den. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Genom lagen upphävs lagen av den 3 december 2002 om understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd jämte ändringar.

På understöd som beviljats med stöd av den lag som upphävs tillämpas bestämmelserna i den nya lagen till de delar de gäller understödsförfarandet efter att understödet beviljats. Paragraferna är de samma som i den lag som upphävs, endast paragrafen om information från myndigheter är ny.

4. Lagstiftningsordning

Det föreslås att lagförslaget i propositionen behandlas som en vanlig lag. På grund av tillsynen över användningen av understöden är det nödvändigt att utföra granskningar även i bostadsfastigheter och inne i bostäder. Även om nämnda slags granskningar i vissa situationer som individualiseras i 13 § utsträcker sig också till utrymmen som omfattas av hemfriden, kan det med hänvisning till tidigare praxis inte anses hindra att lagförslaget behandlas som vanlig lag. Granskningarna hänför sig till det allmännas skyldighet när det gäller bostadspolitiken enligt 19 § 4 mom. i grundlagen eller skyldigheten när det gäller miljöfrågor i 20 § 2 mom. i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om understöd för reparation av bostäder, energiunderstöd och understöd för sanitära olägenheter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs

1 §

Tillämpningsområde och förhållande till statsunderstödslagen

Av statens medel kan enligt vad som föreskrivs i denna lag beviljas understöd för reparation av bostäder och främjande av underhållet, åtgärder som främjar energihushållningen samt understöd till hushåll som på grund av sanitära olägenheter i bostaden råkat i ekonomiska svårigheter.

På understöd som avses i denna lag tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001), om inte något annat föreskrivs nedan.

2 §

Syftet med understöden

Med understöden kan följande åtgärder understödjas:

- 1) reparation av bostäder för äldre och handikappade,
- 2) förbättring av en fastighets system för hushållsavloppsvatten för installerande av ett kravenligt avloppsvattensystem utanför vattentjänstverkens verksamhetsområden,

3) reparation av en bostad för ett hushåll som på grund av sanitära olägenheter i bostaden utan att själv vara orsak till det råkat i ekonomiska svårigheter eller, om bostaden har blivit obebodlig eller omöjlig att reparera, byggande eller anskaffande av bostad,

4) installering av hiss i redan befintliga flervåningshus och reparationer i syfte att avlägsna rörelsehinder,

5) genomförande av en planmässig reparationsverksamhet för bostadshusbeståndet med hjälp av bedömningar och undersökningar av en byggnads skick eller uppgörande av servicebok eller planering av ombyggnad, och

6) förbättring av bostädernas energihushållning och minskning av utsläpp som förorsakas av energikonsumtion inklusive ibruktagande av förnybara energiformer.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas närmare om understödens användningsändamål.

3 §

Dispositionen

Understöd kan beviljas inom ramen för det maximibelopp som fastställts i statsbudgeten. Om beloppet av de understöd som söks över-

stiger maximibeloppet, eller om det i övrigt är nödvändigt, kan statsrådet besluta närmare om de regionala grunderna för användningen av understöden och om hur de skall fördelas på olika användningsändamål.

4 §

Allmänna förutsättningar för beviljandet

Understöd kan beviljas för kostnaderna för byggnader som används som bostad året om eller, om understöd beviljas enligt 2 § 1 mom. 3 punkten för byggande av bostad eller enligt 4 punkten i nämnda moment, även för kostnaderna för byggnader som tas i bruk som bostäder året om. Understödsberättigade åtgärder skall vara ändamålsenliga med beaktande av den uppskattade användningstiden för och behovet av bostaden. Dessutom skall åtgärderna vara energiekonomiskt motiverade. Understödsberättigade kostnader skall vara skäliga.

Understöd kan beviljas endast för sådana reparationsarbeten som inte har påbörjats förrän statsbidragsmyndigheten har beviljat understödet eller godkänt åtgärdens ändamålsenlighet. I annat fall kan understöd beviljas endast av särskilda skäl.

För samma åtgärd kan inte beviljas flera understöd enligt denna lag, om det inte är fråga om särskilda understöd för olika skeden av en och samma reparationsåtgärd.

5 §

Social och ekonomisk behovsprövning som förutsättning för beviljande

Utöver de allmänna förutsättningar som nämns i 4 § skall understödstagarhushållet när understöd beviljas enligt 2 § 1 mom. 1 och 2 punkten vara socialt samt på grund av ringa inkomster och förmögenhet bedömt som en helhet vara i en sådan situation att understöd måste beviljas för att reparationerna eller andra understödsberättigade arbeten skall kunna genomföras.

När understöd beviljas enligt 2 § 1 mom. 3 punkten skall hushållet ha råkat i stora eko-

nomiska svårigheter. Situationen bedöms utifrån hushållets förmögenhet, inkomster och utgifter samt andra omständigheter som påverkar hushållets förhållanden.

Närmare bestämmelser om de villkor som gäller hushållets sociala ställning, inkomster och förmögenhet samt ekonomiska svårigheter och andra förhållanden kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Understödet maximibelopp

Understöd kan beviljas på basis av prövning av varje enskilt projekt så att det av de godtagbara kostnaderna utgör

1) högst 40 procent eller av särskilda skäl högst 70 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten,

2) högst 35 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten,

3) högst 70 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten,

4) högst 50 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 4 punkten,

5) högst 50 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 5 punkten, och

6) högst 10 procent eller av särskilda skäl högst 15 procent, om understödet beviljas för sådant användningsändamål som avses i 2 § 1 mom. 6 punkten, för åtgärder som stöder ibruktagandet av förnybar energi dock högst 15 procent eller av särskilda skäl högst 20 procent samt för energikartläggningar högst 40 procent eller av särskilda skäl högst 50 procent.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om de särskilda skäl som avses i 1 mom. 1 och 6 punkten.

Genom förordning av statsrådet kan också föreskrivas att understödets maximibelopp så att de utgör en mindre procentuell andel av de godtagbara kostnaderna än vad som anges i 1 mom., samt om understödets maximibelopp i euro.

7 §

Godtagbara kostnader

Godtagbara kostnader är högst de faktiska kostnaderna för en byggåtgärd eller annan understödsberättigad åtgärd.

När understöd i sådana fall som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten beviljas för byggande eller anskaffning av bostad, skall hushållets storlek samt bygg- och anskaffningskostnaderna för bostäder på orten beaktas vid bedömningen av godtagbara kostnader.

Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas närmare om godtagbara kostnader.

8 §

Understödstagare

Understöd beviljas byggnadens eller bostadens ägare eller en aktieägare vars aktier medför rätt att besitta den bostad som skall repareras. Om underhållsansvaret för byggnaden eller bostaden genom lag eller skriftligt avtal varaktigt eller långvarigt har överförts på någon annan än den ägare som avses ovan, kan understödet dock beviljas den underhållsansvarige.

Understöd som avses i 2 § 1 mom. 3 punkten och som beviljas för kostnader för byggande eller anskaffning av bostad kan beviljas ägaren till en bostad som blivit obeboelig eller omöjlig att reparera.

Kommuner, samkommuner och sammanlutningar i vilka kommunerna har bestämmanderätt kan beviljas endast sådana understöd som avses i 2 § 1 mom. 4, 5 och 6 punkten.

9 §

Statsbidragsmyndigheter

Statens bostadsfond är statsbidragsmyndighet i fråga om understöd 2 § 1 mom. 3 och 4 punkten. Kommunen är statsbidragsmyndighet i fråga om de understöd som avses i 1, 2, 5 och 6 punkten i nämnda moment. Statens bostadsfond är dock statsbidrags-

myndighet också i fråga om sistnämnda understöd, om understödet beviljas en kommun eller samkommun eller planering av ombyggnad understöds i byggnader i vilka avsikten är att installera hiss.

Kommunen ger vid behov utlåtande om understödsansökan när Statens bostadsfond är statsbidragsmyndighet.

Statsbidragsmyndighet är den kommun där den bostad eller det bostadshus som skall repareras finns, om inte kommunerna sinsemellan skriftligen avtalar om något annat.

10 §

Annan finansiering

Understöd beviljas endast för sådana åtgärder för vars finansiering sökanden inte har rätt att få annat offentligt stöd. Till den del understödstagaren på basis av ett försäkringsavtal eller något annat avtal, enligt lag eller på någon annan motsvarande grund har rätt till gottgörelse för godtagbara kostnader enligt denna lag eller om kostnaderna eller en del av dem skall betalas av bostadsaktiebolaget enligt lagen om bostadsaktiebolag (809/1991) eller bolagsordningen beviljas understöd enligt denna lag inte.

11 §

Begränsning av användningen

En bostad eller ett bostadshus för vars reparation har beviljats understöd enligt 2 § 1 mom. 1–3 punkten skall under fem år från beviljandet av understödet användas som bostad för understödstagaren och dennes hushåll eller något annat hushåll som uppfyller förutsättningarna för erhållande av reparationsunderstödet. Om det understöd som nämns i 2 § 1 mom. 3 punkten har beviljats för byggande eller anskaffning, gäller ovan nämnda begränsning av användningen en byggd eller anskaffad bostad. Användningsbegränsningen på fem år räknas i sådana fall från den tidpunkt då hushållet har kunnat ta bostaden i bruk som bostad. Statsbidragsmyndigheten kan av särskilda skäl bevilja be-

frielse från den ovan nämnda användningsbegränsningen.

12 §

Information från myndigheter

På statsbidragsmyndighetens rätt att få uppgifter från en annan myndighet tillämpas 31 § i statsunderstödslagen. Uppgifterna skall fås avgiftsfritt.

13 §

Granskning av understödsobjektet

En tjänsteman som granskar användningen av understöd har i den utsträckning som granskningen kräver rätt att under planeerings- och genomförandeskedet samt i samband med slutgranskningen av reparationsarbetet få tillträde till utrymmen som skall repareras eller har reparerats med understöd. Statsbidragsmyndigheten kan i samband med beviljandet av understöd kräva att mellangranskningar utförs i de utrymmen som är föremål för reparation och att en slutgranskning ordnas när reparationsarbetet slutförts. Statsbidragsmyndigheten skall ordna slutgranskningen inom skälig tid efter det att reparationsarbetet slutförts.

14 §

Styrning och övervakning av kommuner

Statens bostadsfond styr och övervakar kommunernas förfarande vid beviljandet av understöd och i ärenden i anslutning till understöden. Bostadsfonden har rätt att få de handlingar, uppgifter och utredningar som behövs för tillsynen.

15 §

Återkrävande av understöd hos kommuner

Om en kommun när understöd beviljats har förfarit i strid med gällande bestämmelser,

och felet eller försummelsen inte är ringa, kan Statens bostadsfond helt eller delvis avstå från att betala understödsbeloppet till kommunen eller hos kommunen helt eller delvis återkräva det av kommunen beviljade understödsbeloppet.

Om det är fråga om ett understöd som beviljats utan grund, skall kommunen betala ränta på det belopp som återkrävs från den dag då understödet betalades ut enligt den räntefot som avses i 3 § 2 mom. i räntelagen (633/1982).

Om det belopp som återkrävs inte betalas senast på den förfallodag som Statens bostadsfond satt ut, skall en årlig dröjsmålsränta betalas till bostadsfonden enligt den räntefot som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen.

Statens bostadsfond kan besluta att helt eller delvis avstå från att återkräva den ränta och dröjsmålsränta som avses i denna paragraf, om skyldigheten att betala ränta till fullt belopp är oskälig med tanke på de förhållanden och förfaranden som ligger till grund för återkravet

16 §

Närmare bestämmelser om vissa saker

Närmare bestämmelser om förfarandet vid ansökan om understöd och betalning av understöd utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 3 december 2002 om understöd för reparation av bostäder och energiunderstöd (1021/2002) jämte ändringar.

Lagens 11–15 § tillämpas också på understöd som beviljats med stöd av den lag som upphävs, när det är fråga om beviljande av befrielse från användningsbegränsning, information från myndigheter, granskning av

understödsobjekt, styrning och övervakning av kommuner samt återkrav av understöd hos kommuner. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 16 september 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Miljöminister *Jan-Erik Enestam*